

behoefde hij niet krenterig te leven. Hij hield van gezelligheid en gaf gaarne een partijtje voor zijn vrienden. De pastoor kocht ook wel eens een lot in een liefdadigheids-loterij: . . . ééns won hij een zilveren pateen . . . en toen hij op de preekstoel stond te preken, kwam er iemand de kansel op om hem van zijn 'geluk' blijde mededeling te doen. Geestelijk gesproken had hij veel 'nieten' te incasieren. Niet alleen met de vrij rustige heterodoxen als Dopers en Lutheranen kreeg hij te maken, maar sinds ongeveer 1560 ook met de veel agressievere Calvinisten. Hun resoluut optreden, dat vooral indruk maakte bij die lagen van de bevolking, die leden onder een slinkende welvaart en werkloosheid, maakte het de pastoor moeilijk. Bovendien bleken de overheden onzeker in hun maatregelen. Zaterdag 24 augustus 1566 werd de Oude kerk gebeeldstormd. Donk, die dit alles machteloos moest aanzien, schreef in zijn notitie-boekje: 'wij priesters zijn geacht als slachtschappen'.

Na de onderdrukking van de kortstondige revolte keerden de rust en de oude glorie van het katholieke leven niet terug. Ook al had men getracht de Calvinisten te kortwieken, hun aantal binnen de wallen slonk niet. Na de intocht van Alva te Brussel, op 22 augustus 1567, achtten velen het raadzaam, ook uit Delft, de wijk te nemen. Een zuiveringsactie werd op touw gezet en Heer Maarten moest met zijn collega van de Nieuwe kerk daarbij diensten bewijzen, hetgeen hem door de on-roomsen niet in dank werd afgenomen.

In het voorjaar van 1572 kreeg Duncanus zijn aanstelling als deken van het kapittel van St. Maria ten Hove in Den Haag. In Delft nam hij 25 april afscheid.

En nu weer naar Rotterdam. Moge Heer Martinus in juli enige zorg hebben besteed aan de parochie van St. Laurens, op de 28ste van die maand bevond hij zich in het kielzog van de Spaanse soldaten die de stad verlieten, samen met naar schatting vierduizend mensen. Personen van allerlei slag en stand . . . maar allen vrezend de dupe te worden van de Geuzen. Het was immers nog zo kort geleden, dat twintig geestelijken onder Lumey's persoonlijke leiding de meest uitgezochte folteringen hadden moeten doorstaan (9 juli). En . . . Alva zelf had de koningsgezinden tot de vlucht aangespoord. Daar gingen dan de pelgrims . . . langs Delft, door Den Haag, om Haarlem heen . . . priesters, kloosterlingen, magistrataats-